

30.12.2003

1599/2/01

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio

Esittelijä: Esittelijäneuvos Eero Kallio

**PÄÄTÖS POLIISIN JA YLEISRADIO OY:N TOIMENPITEISTÄ
VENÄLÄISEN VARUSMIEHEN LOIKKAUKSEN YHTEYDESSÄ
TOUKOKUUSSA 2001**

1

ASIAN VIREILLE TULO

Julkis uudessa, etenkin lehdistössä olleiden tietojen mukaan venäläinen varusmies loikkasi 24.5.2001 Suomeen Vainikkalan kautta. Varusmies ehti syyllistyä useisiin rikoksiin ennen kuin hänet 25.5.2001 kello 9.20 tavoitettiin kuolleena Luumäeltä Toikkalan kylän läheisyydestä. Ennen tätä varusmies ehti tunkeutua kahden vanhuksen asuntoon ja käyttää sotilasasettaan useaan otteeseen ampumalla muun muassa poliiseja kohti.

Tiedotusvälineiden haastattelemien Toikkalan kylän asukkaiden lausunnoista ilmeni, että he eivät olleet saaneet tietoa vaaratilanteesta. He arvostelivat poliisia tilanteenaikaisen tiedottamisen laiminlyömisestä ja siitä, että poliisi unohti ensisijaisen tehtävänsä, asukkaiden suojelemisen.

Lappeenrannan kihlakunnan poliisipäällikkö toimitti apulaisoikeusasiamies Jaakko Jonkan pyynnöstä alustavan selvityksen niistä poliisin toimenpiteistä, joilla alueen asukkaiden ja muiden sivullisten turvallisuus oli pyritty varmistamaan. Selvityksen mukaan tapahtumien alkuvaiheessa Vainikkalassa paikallinen poliisimies oli soittanut lähialueen asukkaille heidän turvallisuutensa varmistamiseksi. Poliisi antoi lisäksi tilanteesta hätätiedotteen, joka luettiin Etelä-Karjalan radiossa ensimmäisen kerran kello 4.23 ja sen jälkeen vähintään puolen tunnin välein. Kuusitoista taloutta käsittävän Toikkalan kylän asukkaiden tiedonsaantia koskevasta selvityksestä ilmeni puolestaan, että poliisi oli soittanut yhdelle asukkaalle kello 5.40. Tämän jälkeen asukkaat soittivat tietoa edelleen naapureilleen.

Alustavassa selvityksessä ei sen sijaan kerrottu, varoitettiinko ja tiedotettiinko tilanteesta lähellä saarrettua aluetta olevan Junttolan kylän asukkaille eikä sitä, miten mahdollinen varoittaminen tapahtui.

Apulaisoikeusasiamies Jonkka katsoi, että yleisen turvallisuuden säilyttäminen on poliisin tärkeimpiä tehtäviä. Tämän velvollisuuden täyttämisen kannalta hän piti sivullisen turvallisuuden varmistamista erityisen tärkeänä tilanteessa, jossa maahan loikkanut aseistautunut sotilas oli jo teoillaan osoittanut olevansa erittäin vaarallinen. Koska alustavan selvityksen perusteella ei voitu lopullisesti arvioida, huolehtiko poliisi ihmisten turvallisuudesta siten kuin sen tehtäviin lain mukaan kuului, Jonkka otti asian omana aloitteena tutkittavaksi

ja pyysi sisäasiainministeriön poliisiosastoa hankkimaan asiassa tarvittavan selvityksen ja antamaan lausuntonsa.

3 RATKAISU

3.1 Tapahtumat

Vainikkalan kylässä asuva naishenkilö ilmoitti 24.5.2001 kello 23.16 Lappeenrannan poliisilaitokseen kuuluvaan poliisiin Etelä-Karjalan hälytyskeskukseen, että venäläinen mies oli särkenyt heidän asuntonsa ulko-oven ja tunkeutunut heidän asuntoonsa. Ilmoituksen mukaan mies oli käyttäytynyt erittäin uhkaavasti. Lisäksi hänellä oli mukanaan automaattiasse. Talossa asuva aviopari oli päässyt pakenemaan naapuriin, josta soitettiin poliisiin hätäkeskukseen. Poliisin työvuorossa olleet partiot lähetettiin välittömästi Vainikkalaan. Poliisivaltuudet omaava Raja vartiolaitoksen partio saapui jo kello 23.20 omakotitalolle. Tässä vaiheessa epäiltiin aseistetun tunkeutujan olevan vielä talossa. Talo piiritettiin ja poliisi valmisteli taloon tunkeutumista hankkimalla siihen tarvittavaa kalustoa.

Lappeenrannan poliisipäällikkö sai kello 23.18 puhelimitse tiedon tapahtuneesta.

Poliisi sai kello 23.24 Kaakkois-Suomen rajavartiostosta tiedon, jonka mukaan Venäjän viranomaiset olivat ilmoittaneet, että Suomeen oli loikannut venäläinen aseistettu varusmies. Tieto välitettiin poliisipäällikölle.

Poliisipäällikön määräyksestä yleisjohtajana toimi ylikonstaapeli A, kunnes päällystö ottaisi yleisjohdon.

Lappeenrannan poliisilaitokselle tullut komisario B otti yleisjohdon kello 23.50. Poliisipäällikkö otti yleisjohdon kello 1.20. Tällöin tiedotus ja huollon järjestelyt siirtyivät komisario B:lle.

Vainikkalassa asuva poliisimies herätettiin kello 1.34 soittamaan kylän asukkaille annettujen ohjeiden mukaisesti. Hän ilmoitti kello 3.49 suorittaneensa soittokierroksen.

Poliisi sai kello 2.28 ilmoituksen Vainikkalasta anastetusta henkilöautosta ja pihalle jätetystä naisten polkupyörästä. Etelä-Suomen poliisilaitoksille lähetettiin kello 3.38 tiedote. Tätä ennen lähipoliisilaitoksille oli ilmoitettu asiasta poliisiradiolla.

Lappeenrannan poliisilaitoksella tehtiin kello 3.30 päätös hätätiedotteen lähettämisestä Yleisradioon. Hätätiedote lähetettiin poliisilaitokselta kello 4.15. Yleisradion edustajan kanssa käydyn puhelinkeskustelun johdosta tiedote muutettiin viranomaistiedotteeksi, joka luettiin radiossa ensimmäisen kerran kello 4.20.

Poliisit aloittivat tunkeutumisen omakotitaloon kello 4.50. Tämän operaation aikana kello 5.05 toisaalla liikkeellä ollut poliisipartio sai havainnon anastetusta autosta. Kun kuljettajasta tehdyt havainnot varmistivat, että kysymyksessä oli todennäköisesti etsitty henkilö, poliisi aloitti takaa-ajon. Takaa-ajossa oli mukana poliisiauto ja rajavartiolaitoksen helikopteri, josta voitiin seurata pakenevaa autoa Lappeenrannasta Valtatie 6:ta Kouvolan suuntaan. Pakenevan auton kuljettaja ajoi huomattavaa ylinopeutta, suurimmillaan noin 180 kilometriä tunnissa ja ohitti rekka-autoja ja muuta liikennettä sulkuviivojen kohdalla. Poliisi valmistautui pysäyttämään auton piikkimatoon Utin kohdalla.

Poliisi sai kello 5.08 ilmoituksen Lauritsalassa sijaitsevalla huolto-asemalla tapahtuneesta ampumisesta. Poliisi löysi paikalta hylsyjä, joiden perusteella varmistui, että henkilöllä oli vaarallisia erikoispatruunoita.

Takaa-ajon kohteena ollut auto törmäsi kello 5.18 rekka-autoon noin 20 kilometrin päässä Lappeenrannasta Kouvolan suuntaan. Auton pysähtyttyä henkilö alkoi välittömästi tulittaa perässä seuranneita poliiseja auton sisältä ja jatkoi tulitusta noustuaan autosta. Poliisi vastasi tulitukseen ampumalla. Useita poliisimiehiä oli tilanteessa todellisessa vaarassa. Takaa ajoon osallistuneessa poliisiautossa yksin ollut poliisimies ehti heittäytyä suojaan toisen etuistuimen päälle, kun luoti tuli sisään tuulilasista kuljettajan pään kohdalta läpäisten niskatuen ja poliisiauton takaikkunan.

Kello 5.30 paikalla oli kolme Kouvolan poliisilaitoksen partiota. Liikenteen ohjaus järjestettiin välittömästi.

Kello 5.40 yksi Kouvolan partio siirtyi Junttolantien varteen.

Varusmies pakeni metsään, jonka läheisyydessä ei ollut taloja. Hänen kuultiin kello 5.36 ampuvan metsästä ilmeisesti helikopteria arvion mukaan noin 300-400 metrin päässä valtatiestä.

Yleisjohtaja antoi kello 5.42 poliiseille ohjeen tavattaessa pyrkiä pysäyttämään kohdehenkilön tarvittaessa ampumalla raajoihin ja jos ei ole mahdollista, laukauksella massan keskipisteeseen. Poliisi pyrki saartamaan varusmiehen.

Kello 7.25 paikalle saapui kolme Lahden ja kaksi Kouvolan poliisilaitoksen partiota. Kaksi Kouvolan partiota siirtyi kenttäjohdon määräämään paikkaan Toikkalan kylän laidalle. Partioille annettiin selkeät tähystyssuunnat. Lahden partio lähetettiin hakemaan alueen karttoja Luumäen kunnan virastosta.

Kello 7.10 annettiin tiedotusvälineille ilmoitus tiedotustilaisuudesta, joka järjestettiin kello 9.00.

Lahden partio toi alueen kartat kello 8.30 ja lähti tämän jälkeen tiedottamaan alueen taloihin.

Kello 9.10 haettiin omaisten pyynnöstä Pasilla kaksi tyttöä Kivijärven rannalla olevalta kesämökiltä.

Poliisilaitokselle saatiin kello 9.20 tieto, että henkilö oli löytynyt metsästä kuolleena. Hän oli ilmeisesti ampunut itsensä. Kello 10.13 annettiin viranomaistiedote Yleisradioon. Samalla peruutettiin kello 04.15 annettu tiedote.

3.2

Oikeudelliset ohjeet

Poliisilain (493/1995) 1 §:n mukaan poliisin tehtävänä on yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen. Poliisin tehtävät on hoidettava mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Yleisen turvallisuuden säilyttäminen on poliisin tärkeimpiä tehtäviä. Tämän velvollisuuden täyttämisen kannalta sivullisen turvallisuuden varmistaminen on erityisen tärkeä tilanteessa, jossa maahan loikannut aseistanut sotilas oli jo teoillaan osoittanut olevansa erittäin vaarallinen.

Yleisradio Oy:llä on lukuisia lakisääteisiä julkisen palvelujen tehtäviä, joista yksi on viranomaistiedotusten välitys. Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n 5 momentin mukaan Yleisradio Oy on velvollinen välittämään asetuksella tarkemmin säädettyjä viranomaistiedotuksia.

Yleisradio Oy:stä annetussa asetuksessa (2 §) sanotaan, että Yleisradio Oy on velvollinen välittämään kaikkina vuorokaudenaikoina viranomaistiedotuksia, milloin tämä on tarpeen ihmisten pelastamiseksi tai milloin huomattavat omaisuus- ja ympäristövahingot ovat uhka amassa. Edelleen 3 §:ssä todetaan, että Yleisradio Oy on velvollinen vastaanottamaan tiedotuksia vain 2 §:ssä määritettyjä tehtäviä hoitavilta viranomaisilta tämän viranomaisen ja yhtiön laatiman toimintaohjeen mukaisesti.

Viranomaisten ja Yleisradio Oy:n yhdessä laatiman 14.12.1995 päivätyn "Toimintaohjeen viranomaistiedotusten välittämisessä Yleisradiossa" mukaan hätätiedote annetaan, jos ihmishenki on välittömässä tai ilmeisessä vaarassa tai huomattavat omaisuus- tai ympäristövahingot ovat uhkaamassa. Näitä tilanteita ovat muun muassa ydinvoimaa koskeva onnettomuus, vakava vaarallisiin aineisiin liittyvä onnettomuus ja muu sellainen vaaratilanne, josta on tarpeen varoittaa väestöä. Esimerkkinä tällaisesta vaaratilanteesta mainitaan muun muassa muille ihmisille vaarallisen henkilön liikkeelläolo.

Ohjeen mukaan tiedotteen antamisesta päättää ja sen sisällöstä vastaa viranomainen. Yleisradio on velvollinen välittämään tiedotteen viranomaisen määräämällä alueella viranomaisen antamassa muodossa. Ohjeessa todetaan myös, että Yleisradio välittää hätätiedotteen välittömästi ääneen luettuna koko maahan radio- ja televisiokanavilla sekä tekstinä Teksti TV:ssä.

Sisäasianministeriö on antanut 2.8.2000 poliisille uuden ohjeen radiossa ja televisiossa luettavista viranomaistiedotteista (SM-2000-1379/Vi 1). Se vastaa edellä kerrotuilta osin Yleisradio Oy:n ohjetta. Ohjeen mukaan Yleisradion on tarkistettava tiedotteen oikeellisuus soittamalla vastasoitto tiedotteen lähettäneelle hälytyskeskukselle tai muulle kontaktipisteelle.

Valtioneuvosto on antanut nyttemmin 25.9.2003 asetuksen viestintämarkkinoihin liittyvästä varautumisvelvollisuudesta ja viranomaistiedotteiden välittämismuutoksesta (Nro 838/2003). Asetuksen 2 §:ssä todetaan muun muassa, että Viranomaistiedotteen sisältöä ei saa muuttaa ja että hätätiedote on välitettävä väestölle viivytyksittä.

3.3

Oikeudellinen arviointi

Poliisin menettelyä on kritisoitu lähinnä varusmiehen metsään pakenemisen jälkeisten tapahtumien osalta, etenkin puutteellisena pidetystä saartorenkkaan sisällä ja läheisyydessä asuneiden varoittamisesta. Poliisin taholta on taas kummaksuttu Yleisradio Oy:n menettelyä, kun pyydetty hätätiedote muutettiin viranomaistiedotteeksi.

1. Hätätiedotteen muuttaminen viranomaistiedotteeksi

Tiedote luettiin ensimmäisen kerran radion valtakunnallisessa lähetyksessä kello 4.23 ja uudelleen kello 5.00 ja 5.30. Radion valtakunnallisissa uutisissa se kerrottiin kello 6.00 komisario B:n haastattelun yhteydessä ja kello 6.15 juontajan kertomana. Tämän jälkeen sama toistui kello 7.00 ja 7.25 valtakunnallisessa lähetyksessä ja kello 7.30 Etelä-Karjalan Radion uutisissa sekä edelleen juontajan kertomana kello 7.40 ja 7.55 sekä tämän jälkeen taas valtakunnan uutisissa kello 8.00. Kello 8.30 ja 8.40 Etelä-Karjalan Radion toimittaja selosti tapahtumaa paikan päältä. Kello 8.50 radion juontaja kertoi tapahtumasta.

Tämän jälkeen tapahtumasta tiedotettiin kello 9.00 valtakunnan uutisissa ja 9.25 juontajan kertomana. Edelleen asia oli esillä Etelä-Karjalan Radion uutisissa kello 9.30 ja komisario B:n haastatteluna kello 9.40 ja vielä juontajan kertomana kello 9.45 ja 9.55.

Yleisradion kytkentäkeskuksessa Pasilassa 25.5.2001 vuorotyönjohtajana työvuorossa ollut C vahvistaa, että Lappeenrannan poliisilaitokselta kello 4.15 lähetetty viranomaistiedote tuli kytkentäkeskukseen kello 4.20. C soitti ohjeiden mukaisesti tiedotteen lähettäneeseen hälytyskeskukseen varmistaakseen tiedotteen aitouden. Samalla hän keskusteli poliisin kanssa tiedotteen luokasta eli siitä oliko tiedote parempi lähettää hätä- vai viranomaistiedotteena. C:n mukaan keskustelu johtui siitä, että muutamassa tapauksessa tiedotteita ei ollut laadittu oikeille lomakkeille ja että RDS-hälytysjärjestelmän käyttöönottovuoden 1994 jälkeen oli lähetetty vain yksi varsinainen hätätiedote.

Poliisikin oli C:n mukaan tuolloin ollut epävarma tiedotteen luokasta. Tällöin päädyttiin siihen, että tiedote annetaan muuna viranomaistiedotteena ja että se luetaan useita kertoja Radio Suomen lähetyksissä. Ohjeiden mukaan muu viranomaistiedote olisi luettu vain yhteen kertaan. C pyyhki tämän jälkeen lomakkeesta yli sanan "HÄTÄ".

Vastuu tiedotteen luokasta on tiedotetta pyytävällä viranomaisella. Viranomaisen päättää tiedotteen luokasta. Yleisradion tehtävänä on lähettää viranomaisen pyytämä tiedote. Näin oli tässäkin tilanteessa. Omana käsityksenäni korostan, että yhteistyö on tärkeää asian kiireellisyydestä huolimatta myös tällaisissa tilanteissa. Edellä todettu ei saa olla esteenä neuvottelulle tiedotteen oikeasta ja sopivasta muodosta. Näin käsitykseni mukaan tässä tapauksessa meneteltiin. C ei muuttanut tiedotteen luokkaa omavaltaisesti, vaan vasta poliisin kanssa asiasta sovittuaan.

Sisäasiainministeriön ohjeen (SM-2000-1379/Vi 1) mukaan poliisin tulee antaa hätätiedote muun muassa silloin, kun muille ihmisille ilmeisen vaarallinen henkilö liikkuu aseistautuneena taikka räjähdysaineilla varustautuneena. Nimenomaan tästä oli nyt kysymys. Hätätiedote olisi tässä tapauksessa ollut oikea tiedote. Poliisi olisi voinut vaatia, että yleisradio lähettää hätätiedotteen, kuten alun perin oli pyydettykin. Päätöksenteko kuului poliisille, ei Yleisradiolle.

Hätätiedote olisi katkaissut muun ohjelman lähettämisen. Lisäksi RDS-hälytysjärjestelmä olisi välittänyt tiedotteen myös toiminnassa olevien paikallisradioiden kautta. Tällöin tiedote olisi kuulunut muun muassa Toikkalan kylässä Radio Suomen lisäksi Ylen Ykkösellä, Radiomafiassa, FSR Mixissä sekä viiden kaupallisen radioaseman lähetyksissä. Tämä olisi lisännyt mahdollisuuksia kuulla tiedote. Nyt vain yksi Toikkalan kylän asukkaista, kertoi kuulleensa tapahtumasta radion välityksellä kello 7.00.

Tässä tapauksessa tiedote oli eräänlainen viranomais- ja hätätiedotteen välimuoto, joka luettiin etenkin Etelä-Karjalan radiossa useaan otteeseen. Lisäksi tilannetta seurattiin jatkuvasti myös paikan päällä. Kun kysymyksessä oli varhainen aamu, on sinänsä epävarmaa kuinka moni olisi hätätiedotteen kuullut. Mahdollisuudet olisivat kuitenkin olleet huomattavasti suuremmat kuin nyt tapahtui. Kaikki eivät välttämättä kuuntele Radio Suomea/Etelä-Karjalan Radiota.

Yleisradio Oy toteaa selvityksessään, että se on kiinnittänyt asiaan huomiota tekniselle henkilökunnalle järjestämässä koulutuksessa ja nyt käsiteltävän olevien tapahtumien osalta korostanut, että vastuu tiedotteen luokasta on viranomaisella. Yleisradio Oy toteaa lisäksi, että esiin tulleen tilanteen välttämiseksi tulevaisuudessa tulisi järjestää lisäkoulutusta myös viranomaisille siten, että koulutus järjestettäisiin hätäkeskuskohtaisesti ja että Yleisradion maakuntaradioiden henkilöstö voisi siihen osallistua. Tähän näkemykseen voin yhtyä.

Tiedotteen luokkaa arvioitaessa on otettava huomioon, että hätätiedotetta pyydettiin nimenomaan tapahtumien alkuvaiheessa kello 4.15 ja että keskustelu sen luokasta tapahtui tilanteessa, jossa varusmies oli vasta tunkeutunut omakotitaloon Vainikkalassa. Asiasta päättäminen oli poliisin harkintavallassa. Käsitykseni mukaan kysymyksessä olisi ollut jo tässä vaiheessa paremminkin hätätiedote kuin viranomaistiedote. Käsitykseni mukaan nyt toteutettua välimuotoinen tiedote täytti sinänsä tehtävänsä. Saatan kuitenkin edellä selostetun käsitykseni sisäasiainministeriön ja Lappeenrannan poliisilaitoksen tietoon.

Asiassa on syytä kiinnittää huomiota myös siihen, miksi poliisi ei antanut uutta hätätiedotetta myöhemmin tilanteessa, jossa aseistettu henkilö oli paennut metsään Luumäellä alueella, jossa mitä todennäköisimmin oli asutusta. Sähköinen tiedottaminen kun on kuitenkin kaikkein nopeinta.

2. Sivullisten varoittaminen

Edellä selostettujen radiotiedotteiden, uutisoinnin ja haastattelujen lisäksi poliisi toteutti Vainikkalassa soittokierroksen asukkaiden varoittamiseksi.

Etelä-Suomen lääninhallituksen poliisiosasto katsoo lausunnossaan, että Luumäellä maasto, johon kiinniotettava varusmies pakeni oli metsäistä ja soista aluetta. Välittömässä läheisyydessä ei lausunnon mukaan ollut asutusta. Saartorenkkaan sisällä oli kylläkin Toikkalan kylä. Poliisi varoitti kylän asukkaita etsinnän yhteydessä kyläläisiä tavattaessa sekä puhelimitse. Poliisi antoi tapaamilleen henkilöille kehoituksia varoittaa puhelimitse Toikkalan kylän asukkaita.

Sisäasiainministeriö toteaa lausunnossaan, että takaa ajetun varusmiehen paettua soiseen metsään poliisi muodosti saartorenkkaan, jonka sisään jäi Toikkalan kylä. Poliisit etsivät pakenijaa myös Toikkalan kylän alueelta ja varoittivat tapaamiaan henkilöitä. Lausunnon mukaan poliisi pyrki varoittamaan asukkaita myös puhelimitse.

Junttolan kylä jäi osittain saartorenkkaan sisään noin neljän kilometrin päähän paikasta, jossa pakeneva varusmies poistui metsää ja myös paikasta, josta hänet myöhemmin löydettiin. Rajavartiolaikoksen koirapartio löysi miehen kello 9.20 noin kilometrin päästä kolaripaikalta asumattomasta maastosta. Poliisi oli heti pysäyttänyt Junttolan kylään menevän ja sieltä tulevan liikenteen ja varoittanut tiellä liikkuvia paenneesta henkilöstä. Lisäksi poliisi oli pyytänyt tapaamiaan henkilöitä ilmoittamaan asiasta eteenpäin.

Asiassa tehdyistä havainnoista on pääteltävissä, että paikalla olleet poliisit eivät tunteneet paikallista asutusta, koska valtaosa poliiseista oli naapuripoliisipiireistä. Poliisi sai alueen kartat kello 8.30 ja alkoi sen jälkeen tiedottaa asiasta alueen talojen asukkaille. Vain yksi Toikkalan kylän kuudestatoista asukkaasta sai tiedon suoraan poliisilta. Yhteen taloon tieto saatiin radiosta, muihin yksityisesti. Ensimmäisen piiritystunnin aikana kello 5.20-6.20 tiedon sai seitsemän taloa/asukasta.

Eräät lähistön asukkaat haettiin kotoaan panssaroidulla Pasiajoneuvolla.

Asiassa kuultu Luumäen kirkkoherra, joka on kotoisin Toikkalan kylästä, mutta saartorenkkaan ulkopuolelta, katsoi poliisin hoitaneen tilanteen olosuhteisiin nähden hyvin. Ongelma oli hänen mukaansa aiheutunut siitä, että paikalla ei ollut yhtään paikallispoliisin edustajaa. Tehtävää hoitavilta poliiseilta oli puuttunut paikallistuntemus.

Tapahtunutta arvioitaessa on ensiksi todettava, että asukkaiden varoittaminen ei toteutunut parhaalla mahdollisella tavalla. Toiseksi on kuitenkin todettava,

että tilanne oli poliisille erittäin vaikea ja harvinainen. Laillisuusvalvonnan kannaltakin pidän erittäin tärkeänä sivullisten turvallisuudesta huolehtimista. Tähän poliisi pyrki parhaaksi arvioimillaan ja valitsemillaan keinoilla. Poliisin tehtävänä oli toisaalta myös pakenijan tavoittaminen ja vaaran lähteen poistaminen, jotta pakenija ei pystyisi aiheuttamaan enempää vaaraa tai vahinkoa. Paikallisen asutuksen lisäksi poliisin tuli huolehtia kuutostiellä liikkuvien turvallisuudesta ja järjestää lisäksi turvallinen kiertotie sekä ohjata liikenne sinne. Kysymys oli pitkälti poliisin taktisista toimenpiteistä ja resurssien oikeasta jakamisesta.

Kysymys oli myös yhteistoiminnan sujumisesta eri viranomaisten kanssa. Tapahtumapaikan läheisyydessä on varuskuntia, muun muassa Vekaranjärven varuskunta. Sieltä saatiin panssaroituja ajoneuvoja Paseja, joilla asukkaiden varoittaminen ja tarvittaessa myös suojaaminen olisi mitä ilmeisimmin voitu toteuttaa tehokkaammin, kuin nyt tapahtui. Lisäksi kirkkoherra on kertonut, että Toikkalan kylässä on sisäinen puhelinhälytysjärjestelmä, jonka yhdysmiehenä toimii valittu hälytyspäällikkö. Häntä ei ollut kuitenkaan kehoitettu suorittamaan hälytystä. Kirkkoherran mukaan asia oli paikallisen pelastuslaitoksen tiedossa samoin kuin luettelo asukkaista ja hälytysosoitteista. Näin ollen vastaavassa tilanteessa asukkaiden hälyttäminen voitaisiin antaa pelastuslaitoksen hoidettavaksi.

Käsitykseni mukaan sivullisten ja paikallisten asukkaiden varoittamisessa ei kuitenkaan ole tapahtunut sellaista laiminlyöntiä tai muuta lainvastaista menettelyä, johon minun tulisi laillisuusvalvojana puuttua. Käsitykseni mukaan poliisi hoiti myös tapahtumasta tiedottamisen asianmukaisesti.

Lääninhallituksen poliisiosasto katsoo lausunnossaan, että tapahtumat olivat äärimmäisen vaarallisia ja harvinaislaatuisia. Tämän vuoksi viranomaistoimien huolellinen analysointi on toimintojen kehittämisen ja vastaaviin tilanteisiin varautumisen kannalta ensisijaisen tärkeää. Tähän näkemykseen voin laillisuusvalvojana yhtyä.

Sen sijaan ei ole käynyt ilmi, miksi poliisi ei antanut nimenomaista uutta hätätiedotetta sen jälkeen, kun sotilasasein aseistautuneen varusmiehen oli kello 5.18 jälkeen havaittu paenneen metsään. Henkilö oli erittäin vaarallinen ja alueella oli todennäköisesti asutusta. Muissakin kuin Radio Suomen lähetyksissä luettu hätätiedote olisi nähdäkseni ollut suureksi avuksi ihmisten varoittamisessa.

Tapahtuma oli laadultaan poikkeuksellinen. Vastaavanlaisten vaaratilanteiden toistuminen on ainakin jossain muodossa mahdollista ja jopa todennäköistäkin. Tällaisiin tilanteisiin varautuminen on niiden poikkeuksellisuudesta huolimatta tärkeää. Näiden tilanteiden hallinta edellyttää hyvää yhteistyötä eri viranomaisten kesken. Tässä mielessä myös esitetty ehdotus paikallisten hälytysrenkaiden ja pelastuslaitosten toimintamahdollisuuksien hyödyntämisestä ovat varteen otettavia.

Saatan käsitykseni viranomaisten yhteistyön ja yhteisen koulutuksen tärkeydestä sisäasiainministeriön, Etelä-Suomen lääninhallituksen

poliisiosaston ja Lappeenrannan kihlakunnan poliisilaitoksen tietoon lähettämällä niille jäljennöksen tästä päätöksestäni.

3.4

Toimenpiteet

Olen edellä todennut, että poliisin olisi tullut vaatia, että Yleisradio lähettää hätätiedotteen, ja ainakin antaa uusi hätätiedote vaarallisin sotilasasein aseistetun henkilön paettua metsään Luumäellä. Saatan sen ja lisäksi käsitykseni viranomaisten yhteistyön ja yhteisen koulutuksen tärkeydestä sisäasiainministeriön, Etelä-Suomen lääninhallituksen poliisiosaston ja Lappeenrannan kihlakunnan poliisilaitoksen tietoon lähettämällä niille jäljennöksen tästä päätöksestäni. Lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni myös Yleisradio Oy:lle.